

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ОНЛАЙН ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ

Рівень вищої освіти	<u>II (магістерський) рівень вищої освіти / III (освітньо-науковий) рівень</u>
Освітньо-професійна програма	Клінічна психологія / Психологія забезпечення ментального здоров'я / Психологія
Кафедра	Клінічної психології
Кількість кредитів	3 кредити ЄКТС
Форма контролю	Залік
Мова викладання	Українська
Розробники курсу	Євгенія Іванова
Контактна інформація	burdiug.eo@gmail.com

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Метою освітнього компонента є: формування у здобувачів професійних компетентностей для надання якісної психологічної допомоги в онлайн-форматі, що поєднують теоретичні знання про специфіку дистанційного консультування та практичні навички роботи в онлайн форматі (чатове, телефонне консультування, а також надання відеоконсультацій), враховуючи як онлайн формат впливає на перебіг надання психологічних консультаційних послуг.

Після завершення вивчення освітнього компонента здобувачі вищої освіти здатні:

Пояснювати теоретичні засади онлайн психологічного консультування та його місце в системі психологічної допомоги.

Характеризувати особливості онлайн-форм взаємодії (відео-, аудіо-, текстове консультування) та їх відмінності від очного формату.

Аналізувати можливості, обмеження та ризики онлайн психологічного консультування.

Розуміти специфіку формування терапевтичного альянсу в онлайн-середовищі.

Інтерпретувати вербальні та невербальні прояви клієнта в дистанційній взаємодії.

Застосовувати базові комунікативні та консультативні техніки в онлайн-форматі (у навчальному контексті).

Дотримуватися етичних принципів, конфіденційності та вимог захисту персональних даних у дистанційному консультуванні.

Оцінювати доцільність онлайн-формату для різних клієнтських запитів і категорій клієнтів.

Усвідомлювати межі власної компетенції та критерії скерування клієнта до очної або іншої спеціалізованої допомоги.

Аналізувати кейси онлайн психологічного консультування з урахуванням професійних та етичних стандартів.

Рефлексувати власну професійну позицію та готовність до роботи в онлайн-форматі.

Аргументувати значення онлайн психологічного консультування для розширення доступу до психологічної допомоги в сучасному суспільстві.

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Тема 1. Теоретичні основи онлайн психологічного консультування

Лекція 1. Вступ до онлайн психологічного консультування.

Історія розвитку онлайн консультування. Визначення та форми онлайн психологічної допомоги: відеоконсультування, чат-консультування, електронна пошта, месенджери, асинхронна комунікація. Переваги та обмеження онлайн-формату. Показання та протипоказання до онлайн консультування.

Лекція 2. Особливості комунікації та терапевтичного альянсу в онлайн-форматі.

Специфіка вербальної та невербальної комунікації через екран. Фактори, що впливають на якість терапевтичного контакту в онлайн-середовищі. Методи встановлення та підтримки терапевтичного альянсу дистанційно. Феномен «цифрової дистанції» та способи його подолання. Робота з опором клієнта в онлайн-форматі.

Лекція 3. Теорії та моделі онлайн психологічного консультування.

Моделі адаптації традиційних психотерапевтичних підходів до онлайн-формату (КПТ, психодинамічна терапія, гуманістичний підхід). Специфічні теоретичні моделі для онлайн-середовища. Концепція «цифрової присутності» та її значення для терапевтичного процесу.

Лекція 4. Психологічні аспекти роботи онлайн.

Психологія користувача в онлайн-середовищі: особливості поведінки, очікування, страхи. Феномен дісоціації та знеособлення в онлайн-комунікації. Психологічний вплив технологій на клієнта та терапевта. Синдром професійного вигорання у онлайн-консультантів: профілактика та подолання.

Лекція 5. Дослідження ефективності онлайн психологічного консультування.

Огляд емпіричних досліджень ефективності онлайн психотерапії при різних розладах (депресія, тривога, ПТСР). Порівняння результатів онлайн та очного консультування. Фактори, що впливають на ефективність онлайн-втручань. Методи оцінки якості онлайн консультування.

Тема 2. Технічні та організаційні аспекти онлайн консультування

Лекція 6. Технічне забезпечення онлайн консультування.

Огляд платформ для відеоконсультування (Zoom, Google Meet, Skype, спеціалізовані платформи для психологів). Вимоги до обладнання: камера, мікрофон, освітлення, інтернет-з'єднання. Налаштування робочого простору онлайн-психолога. Підготовка до технічних збоїв та їх вирішення під час сесії.

Лекція 7. Конфіденційність та захист даних в онлайн консультуванні.

Принципи забезпечення конфіденційності в цифровому середовищі. Законодавче регулювання захисту персональних даних (GDPR, закони України). Технічні засоби захисту інформації: шифрування, безпечні з'єднання, зберігання даних. Інформована згода клієнта на онлайн консультування. Документування онлайн-сесій: етичні та юридичні аспекти.

Лекція 8. Етичні та правові аспекти онлайн консультування.

Етичний кодекс психолога в онлайн-середовищі. Міжнародні стандарти онлайн консультування. Питання юрисдикції та ліцензування при роботі з клієнтами з інших регіонів/країн. Етичні дилеми онлайн-практики: межі, подвійні стосунки, конфлікт інтересів. Супервізія та професійний розвиток онлайн-консультанта.

Лекція 9. Організація онлайн консультативної практики.

Бізнес-модель онлайн консультування: цінова політика, оплата, платформи для розрахунків. Створення професійного онлайн-присутності: сайт, соціальні мережі, репутація. Маркетинг психологічних послуг онлайн: етичні межі та ефективні стратегії. Робота з відмовами та припиненням терапії в онлайн-форматі.

Тема 3. Практика онлайн психологічного консультування

Лекція 10. Діагностика в онлайн-форматі.

Адаптація методів психологічної діагностики до онлайн-середовища. Онлайн-тестування: можливості та обмеження. Оцінка психічного стану клієнта дистанційно. Діагностика суїцидального ризику та кризових станів онлайн. Спостереження за невербальною поведінкою через екран.

Лекція 11. Методи та техніки онлайн консультування.

Адаптація технік КПТ до онлайн-формату: когнітивна реструктуризація, експозиція, поведінкова активація. Онлайн-інтервенції при тривожних розладах та депресії. Використання цифрових інструментів: додатки для відстеження настрою, онлайн-щоденники, інтерактивні вправи. Творчі методи в онлайн консультуванні: арт-терапія, метафоричні карти онлайн.

Лекція 12. Робота з особливими категоріями клієнтів онлайн.

Онлайн консультування дітей та підлітків: особливості, залучення батьків. Робота з людьми похилого віку: подолання технічних бар'єрів. Онлайн-підтримка при травмі та ПТСР: специфіка та обережності. Консультування пар та сімей онлайн. Групова терапія в онлайн-форматі.

Лекція 13. Кризове втручання та перша психологічна допомога онлайн.

Оцінка ризиків та безпеки клієнта дистанційно. Протокол дій при суїцидальному ризику в онлайн-сесії. Робота з гострими кризовими станами через відеозв'язок. Координація з екстреними службами та іншими фахівцями. Етичні та правові аспекти кризового втручання онлайн.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Освітній компонент реалізується у дистанційному форматі з поєднанням асинхронної самостійної роботи та обов'язкових практичних занять.

Обов'язковою умовою успішного засвоєння дисципліни є повне ознайомлення з усіма лекційними матеріалами та супровідними ресурсами.

Важливою складовою курсу є практичні заняття, участь у яких є обов'язковою. Практичні заняття спрямовані на закріплення теоретичного матеріалу, аналіз навчальних ситуацій, розвиток навичок професійного мислення та міжособистісної взаємодії. Пропуски практичних занять без поважної причини негативно впливають на підсумкову оцінку.

Під час практичних занять і в процесі онлайн-комунікації здобувачі зобов'язані дотримуватися норм академічної доброчесності, професійної етики та принципів взаємної поваги. Забороняються плагіат, використання сторонньої допомоги під час виконання завдань, а також передача власних робіт іншим здобувачам.

ОЦІНЮВАННЯ

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Кількість балів	Максимальна кількість балів (сумарна)
Поточне оцінювання		
Практична задача 1-3	10	30
Творче завдання (власний гайд)	30	30
Підсумкове оцінювання з формою контролю залік		
Групова навчально-дослідна робота – доповідь	10	10
Підсумкова оцінка самостійної роботи	10	10
Виконання умов академічної дисципліни	20	20
Сума балів		100

Творче завдання (власний гайд для онлайн-консультування).

Опис завдання:

Студент має скласти власний професійний гайд для онлайн-консультування в обраному форматі (чатове консультування, телефонне консультування або відеоконсультація) з певною проблематикою.

Приклади тем:

- Гайд по чатовому консультуванню з клієнтами, що переживають втрату
- Протокол відеоконсультування при панічних атаках
- Стратегія телефонного консультування в кризових ситуаціях
- Гайд по онлайн-роботі з депресивними станами
- Рекомендації щодо онлайн-консультування підлітків з тривожними розладами

Здобувачам потрібно запропонувати власну стратегію та рекомендації, як діяти психологу-консультанту з клієнтом, який переживає важку життєву ситуацію. Проблематику для написання гайду можна обрати з переліку тем, розглянутих протягом курсу.

Групова навчально-дослідна робота – доповідь. Дозволяє набути навичок дослідної роботи по темі курсу, аналізувати й закріплювати теоретичний матеріал, оволодівати навичками публічного виступу, презентації, дискусії, аргументації та переконання. Практичне заняття проводиться у форматі навчальної конференції.

Доповідь подається в усній (в супроводі візуального контенту у вигляді презентації) та письмовій формі (конспект).

Усна форма: студент повинен чітко і лаконічно проінформувати аудиторію про тему і мету доповіді, викласти всю отриману в процесі дослідження інформацію і підвести підсумки виконаної роботи. Час усної доповіді 10 хв.

Письмова форма: подається у вигляді систематизації актуальної на сьогоднішній день інформації по питанню, що висвітлюється (формат – конспект). Обсяг письмової доповіді від 2 до 5 друкованих сторінок.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Курс буде викладений у формі лекцій (20 год.), практичних занять (4 год.), індивідуальних консультацій (2 год.) та організації самостійної роботи студентів (64 год.).

Під час викладання дисципліни використовуються наступні методи навчання: **вербальні** (лекція, пояснення, бесіда, дискусія), **наочні** (ілюстрація, демонстрація, перегляд відеоматеріалів реальних онлайн-сесій), **практичні** (рольові ігри, а саме симуляція онлайн-сесій, аналіз кейсів, виконання практичних завдань), а також **інтерактивні техніки** (групові дискусії, мозковий штурм, взаємооцінювання, практика в парах з використанням відеозв'язку).

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. **Айві А.** Цілеспрямоване інтерв'ювання і консультування: сприяння розвитку клієнта. – К. : Сфера, 1998. (Базовий алгоритм бесіди).
2. **Васьківська С. В.** Основи психологічного консультування: Навчальний посібник. – К. : Ніка-центр, 2018.
3. **Горностай П. П.** Консультативна психологія: теорія і практика проблемного підходу. – К. : Ніка-центр, 2018.
4. **Закон України** «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 № 2297-VI.
5. **Литвинчук А. І.** Психологічне консультування за допомогою засобів Інтернет: особливості та перспективи. *Актуальні проблеми психології*, Том 1, Вип. 45, 2016.
6. **Луцьов В. Є.** Цифрова психологія та онлайн-консультування: виклики сучасності. – К., 2021.
7. **Павлова О. С.** Етичні аспекти дистанційного психологічного консультування. *Психологічний часопис*, №5, 2020.
8. **Романишин А.** Психологія індивідуальної роботи з військовослужбовцями (включаючи аспекти дистанційної підтримки). – К. : ЦУЛ, 2023.
9. **Тильчик О. В.** Кіберпсихологія: навчальний посібник. – К. : Інтерсервіс, 2020.